

Memo

Een structureel schonere stad

Aan Zita Pels, wethouder Afval en Reiniging
Van bestuurszaken.afvalketen@amsterdam.nl en
Datum bestuurszaken.SW@amsterdam.nl
4 april 2024

1. Inleiding

Veel Amsterdammers zijn ontevreden over hoe schoon de stad is. Dit komt omdat men het sobere schoonniveau waarvoor de gemeenteraad gekozen heeft als onvoldoende ervaart en omdat het door toegenomen drukte in de stad en factoren als de statiegeldproblematiek en extremer weer niet meer mogelijk is om in alle gebieden het afgesproken onderhoudsniveau te halen. Deze memo beschrijft wat ervoor nodig is om de stad structureel schoner te krijgen.

2. Stad structureel schoner krijgen

Rekening houdend met de urgentie om de stad snel schoner te krijgen heeft het college 13 februari 2024 besloten om vooruitlopend op de definitieve besluitvorming bij de VJN 2024 alvast een deel van SUP-vergoeding¹ in 2024 inzetten om maatregelen te treffen die snel zichtbaar resultaat op straat opleveren. Het gaat om het incidenteel bedrag van € 4 miljoen voor reinigers, afvalmedewerkers en toezichthouders.

Benodigde structurele middelen

Om de stad structureel schoner te krijgen is het nodig om na opstartjaar 2024 vanaf 2025 € 12 miljoen structureel (de volledige SUP-vergoeding) te besteden met een breed pakket aan maatregelen (zie bijlage 2 voor het bestedingsoverzicht) op gebied van afvalpreventie, participatie en medebeheer, meer reinigers en afvalmedewerkers, en toezicht en handhaving. De maatregelen worden met de ketenpartners en stadsdelen uitgevoerd omdat je een schonere stad alleen bereikt door vanuit een gedeelde verantwoordelijkheid intensief met alle onderdelen van de gemeente samen te werken. Daarbij komt er ook meer inzet voor ondersteuning van bewonersinitiatieven en samenwerking met ondernemers. Ook is er budget opgenomen om de aanbeveling uit het *Burgerberaad schone stad* uit te voeren. In de aanpak focussen we vanuit 'ongelijk investeren in gelijke kansen' met name op Noord, Nieuw-West en Zuidoost. Eind 2025 evalueren we de aanpak en bepalen we of het haalbaar is om een hoger schoonniveau in bijvoorbeeld Noord, Nieuw-West en Zuidoost met de gemeenteraad af te spreken.

¹ Zie de bijlage 1 voor een overzicht met de gestopte en extra middelen voor afval en reiniging, waaronder de SUP-vergoeding

BIJLAGE 1 - Overzicht gestopte en extra middelen en besparingsmogelijkheden

A. Overzicht gestopte en extra middelen

Naast de reguliere baten binnen programma 2.3 zijn er gestopte en extra middelen beschikbaar voor afval en reiniging. Hieronder zijn de verschillende middelen vermeld.

Nedvang zwerfafvalvergoeding, SUP-vergoeding, en prullenbakvergoeding

De Nedvang zwerfafvalvergoeding (jaarlijks circa 1.000.000) is per 2023 gestopt. In 2024 wordt eenmalig nog circa 1.000.000 aan Amsterdam aan resterende middelen uitgekeerd. In de plaats van de Nedvang zwerfafvalvergoeding komen de structurele prullenbakkenvergoeding (jaarlijks circa 700.000) en de SUP-vergoeding² (jaarlijks circa 12.000.000). Uit de prullenbakkenvergoeding worden nu de kosten als gevolg van de statiegeldproblematiek gedekt (herstellen afvalbakken en kosten extra duo's reinigers).

Coalitiemiddelen Reiniging

Vanuit de coalitiemiddelen gaat jaarlijks 2 miljoen euro (waarvan 1 miljoen structureel) naar Afval en Reiniging. Hiervoor zetten we onder meer extra buurtconciërges in en voeren we de transitieopgave voor ophalen (grof) afval in dicht bebouwde gebieden uit.

Besteding coalitiemiddelen:

² Vanaf 1 januari 2023 geldt de uitgebreide producentenverantwoordelijkheid voor de opruimkosten van verpakkingsmateriaal in het zwerfafval. Dit betekent dat producenten van producten die veel terugkomen in het zwerfafval gaan meebetalen aan de opruim- en verwerkingskosten die gemeenten maken. Deze extra middelen ontvangt de gemeente Amsterdam vanaf 2024 via de Single use plastics zwerfafvalvergoeding (SUP). De proefberekening is bekend en de gemeente Amsterdam zal uiterlijk 1 november 2024, met terugwerkende kracht over 2023, naar verwachting circa 12 miljoen ontvangen. Het definitieve bedrag wordt bekend nadat op 1 juni de bijdrage per product wordt gepubliceerd tezamen met de wegingsfactoren voor overheidsorganisaties. Het betreft een structurele vergoeding, maar het kan zijn dat de vergoeding de komende jaren wordt aangepast. Het beleid is er namelijk op gericht om het plastic zwerfafval te doen afnemen. Een afname van het plastic zwerfafval leidt vervolgens tot een afname van de vergoeding, die immers o.a. bepaald wordt op basis van de hoeveelheid producten die in de handel zijn gebracht en het aandeel plastic in het zwerfafval. Een jaarlijkse afbouw van deze vergoeding is dan logischerwijs te verwachten, alleen is het tempo daarvan nog ongewis. De SUP-vergoeding vervangt de oude zwerfafval vergoeding (Nedvang) die werd besteed aan maatregelen om zwerfafval tegen te gaan.

directie	Programmaonderdeel/ begrotingsdoel	2023	2024	2025	2026	S/I
SW	Buurtconciërges	500.000	500.000	500.000	500.000	S
A&G	Grof afval: Transitieopgave voor ophalen (grof) afval in dicht bebouwde gebieden	500.000	180.000*	180.000*	500.000	s
A&G	Karton aanpak: extra tijdelijke bovengrondse containers en binnenwerk OPK-container verbeteren op stremmingen	180.000				
A&G	Tijdelijke lokale recyclepunten	370.000	240.000	240.000		
SW	Meer afvalbakken (en vervanging)	100.000				
A&G	Extra inzameling van afval rondom drukke plekken Centrum in de avonduren.	200.000				
A&G	Vorbereiding burgerberaad	150.000				
A&G	Containertuintjes		€ 260.000	€ 260.000		
A&G	Budget voor gebiedsgerichte opgaven vanuit de afvalplannen		€ 200.000	€ 200.000		
A&G	Bijdrage aan extra handhaving en toezicht in het centrum		€ 300.000	€ 300.000		
	4 Extra reinigingsrecht inspecteurs		€ 320.000	€ 320.000		

*voor de jaren 2024 en 2025 is dit bedrag lager, maar wordt het aangevuld met het bedrag vanuit de toeristenbelasting (inzamelmaatregelen centrum)

Toeristenbelasting

Door het verhogen van de toeristenbelasting zijn er vanaf 2024 extra middelen beschikbaar. Zie voor de besteding het onderstaande overzicht.

Directie	Toelichting	Structuur eel vanaf 2024	Incidenteel jaarlijks 2024 t/m 2026	Subtotaal
Stadswerken	Buurtconciërges & Veegploegen (Noord, Nieuw-West, Zuidoost)	867.000	1.083.000	1.950.000
A&G	Recyclepunten openstellen op zondag (Noord en Zuidoost)	133.000	167.000	300.000
Totaal		1.000.000	1.250.000	2.250.000

Ten behoeve van de Aanpak binnenstad

Directie	Toelichting	Incidenteel jaarlijks 2024 en 2025
Stadswerken	Groene persafvalbakken	325.000
A&G	Inzamelmaatregelen Centrum	350.000

Bij de begroting 2024 is nog een aanvullend bedrag van 4 miljoen incidenteel beschikbaar gesteld voor stadsdeel Centrum voor het zo goed mogelijk oplossen van de problematiek afval, reiniging en handhaving door gebruik te maken van innovatieve maatregelen in de aanpak binnenstad/ bezoekerseconomie. De uitwerking hiervan wordt bij de behandeling van de Voorjaarsnota 2024 voorgelegd aan het college.

Aanvragen door stadsdelen

Voor zover bekend is er door Nieuw-West en Noord budget vrijgemaakt voor het thema Afval en Reiniging. Voor Nieuw-West gaat het om budget voor extra reinigers en in Noord om budget voor extra inzet van buurtconciërges.

Nieuw-West

- 2024: 900.000 (vanuit budget Ongelijk investeren en de coalitiemiddelen)
- 2025: 600.000 (vanuit budget Ongelijk investeren)

Noord

- 150.000 (vanuit budget Ongelijk investeren)

BIJLAGE 2 - Bestedingsoverzicht SUP-vergoeding

Afvalpreventie	Directie	2024	2025	2026	2027	Omschrijving
Afvalpreventieplan	SW/A&G	216.000	1.167.000	586.000	767.000	We focussen ons op het voorkomen van afval vroeg in de keten, want als afval niet ontstaat dan hoeven we het ook niet op te ruimen. Hierin zoeken we naar manieren om met ondernemers samen te werken aan het verminderen van de hoeveelheid wegwerpverpakkingen, bijvoorbeeld door herbruikbare afhaalverpakkingen. Ook willen we de hoeveelheid meubilair, elektrische apparaten, karton en matrassen terugdringen door afspraken binnen de bestaande producentenverantwoordelijkheid te maken of door een samenwerking met bijvoorbeeld Marktplaats en het stimuleren van reparatiediensten in de stad.
Participatie en medebeer	Directie					Omschrijving
Participatie en bewonersondersteuning	SW	0	1.350.000	1.350.000	1.350.000	Betreft uitvoering motie <i>Heel Amsterdam helpt</i> en <i>Amendement ondersteuning actieve buurtgroepen</i> . (Tot en met 2024 uit restant Nedvang)
Ondersteuning ondernemers, o.a. aanpak peuken	SW	250.000	500.000	500.000	500.000	Ondersteuning ondernemers, o.a. aanpak peuken en afvalvrije evenementen/markten
Burgerberaad afval (reservering voor uitvoeren aanbevelingen)	SW/A&G	0	1.119.000	1.700.000	1.519.000	Bedrag is indicatief, beraad in Q3 2024, bedrag 24 is uitvoering van het beraad zelf.
Meer reinigers en afvalmedewerkers						Omschrijving
6 extra veegploegen (6 personen plus voertuig) ingroei	SW	1.597.500	3.195.000	3.195.000	3.195.000	Uitbreiding formatie
2 groepsleiders	SW	183.000	183.000	183.000	183.000	reinigers/groepsleiders/buurtconciërges, conform meer mensen in eigen dienst. Dit maakt het mogelijk om in een aantal stadsdelen ook op zondagen te reinigen (nu
4 extra buurtconciërges +voertuigen	SW	486.000	486.000	486.000	486.000	Het Team Afval Meldingen wordt ingezet om meldingen te verhelpen, Bijplaatsingen op te ruimen en andere verbeteringen te verzorgen. Met extra inzet in de namiddag en avond kunnen we bijplaatsingen die die dag zijn ontstaan nog de zelfde dag verhelpen. Vanaf 4 september 2023 is TAM uitgebreid met 6 tot 8 wagens. Hier is nog geen dekking voor.
Uitbereiding TAM-Team in de avond en weekend plus inzet voor grof afval op feestdagen in avond en feestdagen	A&G	1.000.000	2.000.000	2.000.000	2.000.000	
Schoonmaken van het groen	SW	500.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000	Schoonmaken van het groen, waaronder het Amsterdamse Bos (2024: 150k, 2025 t/m 2027: 300k), parken en groen in wijken.
Toezicht en handhaving						Omschrijving
(Extra) capaciteit voor handhaving: - 25 meter regel - toezichthouders Fiets - bedrijfsmatige grofdumpingen - nieuw grof afvalbeleid	THOR	750.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000	We hebben de ambitie om meer toezicht en handhaving in te zetten. Met dit bedrag zorgen we voor extra toezichthouders die per fiets ook beter de drukke gebieden van Amsterdam kunnen bedienen. Door capaciteitsgebrek is het niet zeker of er daadwerkelijk extra inzet mogelijk is voor handhaving op de zogenaamde 25meter regel.
Totaal		4.766.500	12.000.000	12.000.000	12.000.000	